

Landsmøte 2026

Sak 10: Uttalelser

Komiteens innstillinger til uttalelser

1 Forslag U1

2 *Forslag fra forberedende komite for uttalelser*

3 Ja til folkestyre

4 Island sitt nei til EU er et sterkt signal til Brussel. Land som EU ser på som attraktive og ønsker som
5 medlem, er ikke automatisk interessert i å underkaste seg EU. Hensynet til egen råderett og sjølstyre
6 blir satt høyt på Island, på samme måte som vi i Norge har gjort i to folkeavstemninger.

7 Norge og Island har historisk et sterkt og nært forhold. Vi er to nasjoner med felles historie og et
8 sterkt ønske om å være herre i eget hus. Vi har begge rike naturressurser i form av energi og fisk, og
9 vi er attraktive for våre handelspartnere. I begge land står folkestyre og råderett over ressursene til
10 fellesskapet sitt beste sterkt.

11 Alle meningsmålinger i over 20 år viser et klart nei-flertall i den norske befolkninga. Nylig
12 opprettholdt også AUF sitt nei-standpunkt på landsmøtet. Dette er en tydelig beskjed om at det vil
13 være svært splittende hvis Arbeiderpartiet tar initiativ til en ny folkeavstemning om EU.

14 I regjeringens departementer er derimot åtte av ti ansatte (80 %) positive til norsk EU-medlemskap,
15 viser data fra Kodem publisert i Aftenposten i oktober 2026, og det etterlyses stadig en EU-debatt i
16 Norge. Den debatten tar vi i Nei til EU hele tiden.

17 EUs grunnlov er fri flyt av varer, tjenester, kapital og arbeidskraft. Gjennom EØS overstyrer EUs
18 konkurranselovgivning der vi i stedet trenger nasjonal beskyttelse av infrastruktur og å bygge
19 beredskap; blant annet på strøm, jernbane og matproduksjon. Dette ser folk som kjenner
20 konsekvensene på kroppen.

21 Norge og Islands sjølstendighet er noe vi kan og må bygge videre på. Samtidig er små nasjoner
22 avhengige av internasjonale avtaler og at spillereglene i verdenssamfunnet blir fulgt. Island og Norge
23 i fellesskap har en unik mulighet til å gå i bresjen for et transatlantisk samarbeid i nordområdene. Et
24 samarbeid der Storbritannia og Canada vil være naturlige partnere. Et slikt samarbeid bør omfatte
25 både økonomiske og sikkerhetspolitiske forhold.

26 Vi skal sjølsagt også ha et nært og godt forhold til våre naboland i EU.

1 Forslag U2

2 *Forslag fra forberedende komite for uttalelser*

3 Gjenreis nasjonal kontroll over samfunnets 4 beredskap

5 På grunn av stormaktrivalisering, cyberangrep, krig, klimaendringer og sårbare globale
6 forsyningskjeder må totalforsvaret styrkes og beredskapen økes. Totalforsvar er avhengig av
7 nasjonal kontroll over kritiske samfunnsfunksjoner og evnen til å opprettholde forsyninger
8 og tjenester også i krise og krig. Beredskap kan ikke overlates til markedet.

9 Samfunnet må ha kontroll over kritisk infrastruktur som energiforsyning, vannforsyning,
10 transport, havner og jernbane. Funksjoner som er avgjørende for nasjonal sikkerhet og
11 trygghet for de mest grunnleggende behov kan ikke være avhengig av utenlandske selskaper
12 og leverandørkjeder når kriser rammer.

13 Ved effektivisering, sentralisering og just-in-time-logistikk har vi blitt sårbare. Kapasitet er
14 nedbygget, reservedelslager er redusert, verksteder og vedlikeholdskompetanse flagges ut.

15 EØS-avtalen begrenser nasjonalt handlingsrom. Vi må jobbe for brudd med regelverk som
16 forbyr å prioritere norske leverandører, forsyningskjeder, logistikk, vedlikehold, produsenter
17 og kompetansebedrifter. Dette er vanskelig å bygge opp igjen når det europeiske eller
18 globale markedet ikke kan levere. Konkurranseregulering, offentlige anskaffelser, statsstøtte
19 og fri flyt av varer og tjenester gjøre det vanskeligere å prioritere nasjonal produksjon,
20 beredskapslagring og at strategiske oppgaver forbeholdes norske aktører.

21 EØS-avtalen har unntaksbestemmelser knyttet til sikkerhet og beredskap, som i liten grad
22 benyttes. Den dekker heller ikke det som trengs for å ha et totalforsvar i Norge. Vi må som
23 minimum bruke det handlingsrommet som finnes, og i mye større grad utfordre regelverk
24 som svekker landets evne til å ivareta egen sikkerhet, forsyningsevne og beredskap.

25 Et eksempel på dette er tungt vedlikehold av tog. En helt kritisk komponent for å sikre
26 driften av norsk jernbane. Det er like fundamentalt som at forsvaret har ammunisjon og
27 verksteder under egen kontroll, i Norge. Anbud etter EØS-reglene for vedlikehold av tog kan
28 fort føre til at dette havner utenfor Norges grenser og nasjonal kontroll.

29 Et sterkt totalforsvar fordrer et sterkt samfunn, uten anbudsutsetting av nasjonal beredskap.
30 Fellesskapet må bygge, vedlikeholde og kontrollere beredskapen. Samfunnssikkerhet og
31 nasjonal handlefrihet må gå foran markedsliberalisme når beredskapsfunksjoner står på
32 spill.

33

34 **Nei til EU arbeider for at politiske myndigheter skal:**

- 35 • Styrke nasjonal kontroll over kritisk infrastruktur som energi og transport.
- 36 • Bygge opp nasjonale beredskapslagre for mat, medisiner, drivstoff og reservedeler.
- 37 • Sikre at hele verdikjeden for jernbane og vedlikehold av materiell finnes i Norge og
38 er under nasjonal kontroll.
- 39 • Styrke og beholde egen produksjonskapasitet for strategisk viktige varer og
40 tjenester.
- 41 • Sikre at offentlige beredskapshensyn går foran kortsiktige markedsmessige
42 hensyn.

1 Forslag U3

2 *Forslag fra forberedende komite for uttalelser*

3 Norges framtid som industrinasjon er utenfor EU

4 EU sliter med svak produktivitetsvekst og avindustrialisering, og EUs andel av
5 verdensøkonomien har over tid blitt redusert. Unionens traktatfestede markedsliberalisme
6 og overnasjonale byråkrati er ikke svaret på vår tids mange utfordringer.

7 Høye energikostnader og et dysfunksjonelt kraftmarked er en hovedårsak til EUs svekkede
8 industriproduksjon. EU er avhengig av energiimport, og bombingene av Iran og stengningen
9 av Hormuzstredet viser EUs sårbarhet på energifeltet. Tyskland har vært EUs industrielle
10 motor. Fallet for tysk bilindustri og nedlegging av arbeidsplasser viser dramatikken i
11 situasjonen.

12 Norge er EUs viktigste energileverandør, både for næringsliv og husholdninger. Utenfor EU
13 har Norge nære handelsrelasjoner med EU-land og viktige økonomiske partnerskap.

14 Samtidig trues norsk industri og utvikling av Norge som industrinasjon av tilkoblingen til EUs
15 energiunion. Høy krafteksport og EUs regler som hindrer regulering har ofte ført til mangel
16 på kraft og nettkapasitet i energinasjonen Norge. Kombinert med ekstreme og uforutsigbare
17 strømpriser, hindres ny industriutvikling og omstilling for å redusere klimautslipp.

18 Vår vannkraft er en konkurransefordel som må utnyttes strategisk. Det fordrer kursendring i
19 norsk kraftpolitikk og vårt forhold til EU. Strøm skal være en samfunnsressurs, en strategisk
20 industriell innsatsfaktor og et gode for husholdninger, under demokratisk politisk kontroll.

21 Strømmen må prioriteres der samfunnsnyttene er størst. Kraftønskene fra datasentre som har
22 fått reservert strøm eller står i kø, utgjør ca. 1/3 av dagens strømproduksjon. Tildeling etter
23 først til mølla-prinsippet styrer Norge mot kraftunderskudd og høyere strømpriser. Til nå har
24 regjeringen nektet å innføre en konsesjonsordning, og viser til fri etableringsrett og
25 næringsnøytralitet i EØS. Men Danmark har vedtatt å tildele strøm basert på samfunnsnytte.
26 En ny panikklov er nødvendig slik våre folkevalgte vedtok i 1906 for å ta kontroll med krafta.

27 Et grønt skifte krever mineraler og metaller. Norge har et stort potensial innen utvinning og
28 videreforedling. Det er viktig å sikre at verdiskaping, arbeidsplasser og teknologiutvikling
29 skjer i Norge og kommer lokalsamfunnene til gode.

30 Norsk industrihistorie har lært oss å kombinere ressursgrunnlaget med langsiktig strategisk
31 tenking og handling for å skape sysselsetting, verdier og velferd for hele befolkningen. For å
32 utvikle Norge som industrinasjon videre trenger vi å ta kontroll med krafta og et oppgjør
33 med de rammene EU setter gjennom EØS-avtalen.

34

35 **Nei til EU krever:**

- 36 • **Frikopling fra EU sin energiunion gjennom utmelding av energibyrået Acer og**
37 **reforhandling av energiregelverket i EØS.**
- 38 • **Vetoretten i EØS brukes mot de gjenstående delene av EUs fjerde**
39 **energimarkedspakke.**
- 40 • **EUs foreslåtte nettpakke avvises som ikke relevant for EØS-avtalen.**
- 41 • **Statnett instrueres om at strømforespørsler til nye prosjekter på 20 MW eller mer**
42 **settes på vent til et tildelingsregime er etablert som tar helhetlige**
43 **samfunnshensyn.**
- 44 • **Statnett instrueres om å stanse all utredning om å erstatte Danmarkskablene**
45 **(Skagerak I og II) og stanse reparasjon av eksisterende kabel så langt det er praktisk**
46 **mulig.**
- 47 • **Vetoretten i EØS brukes mot EU-forordningen om kritiske råvarer (CRMA).**
- 48 • **Næringslivet sikres forutsigbare strømpriser basert på produksjonskostnad.**
49 **Reguleringen innføres som et beskyttelsestiltak, jf. EØS-avtalens artikkel 112.**

1 Forslag U4

2 *Forslag fra forberedende komite for uttalelser*

3 Få jernbanen tilbake på rett spor – bøy ikke av for 4 ESA

5 EØS-tilsynet ESA i Brussel mener Norge har brutt EØS-avtalen i tildeling av jernbanekontrakter på
6 Sørlandsbanen, Jærbanen og Arendalsbanen. Vy fikk midlertidig kontrakt til å kjøre passasjertogene,
7 som i dag driftes av Go-Ahead og har hatt store problemer.

8 Sakens kjerne er at tildeling uten anbud er i strid med EUs kollektivtransportforordning, som ble
9 endret med den omstridte fjerde jernbanepakken og pålegger anbudskonkurranse. ESA mener at
10 Norge ikke oppfyller unntaksvilkårene, selv om regjeringen har argumentert for at tildelingen var
11 nødvendig for et få til et godt jernbanetilbud.

12 Da Solberg-regjeringen innførte EUs fjerde jernbanepakke, ble det fra regjeringshold hevdet at EUs
13 jernbaneregler ga gode muligheter for unntak fra kravet om anbud på persontrafikken. Nå ser vi
14 derimot konsekvensene av at Norge innførte EU-reglene. Konkurransetsetting av jernbanen har ført
15 til oppsplitting og ansvarspulverisering, som har gått utover både passasjerer og ansatte.

16 Tog er helt grunnleggende infrastruktur, som er viktig for å få folk fra A til B, og som også er
17 avgjørende i et beredskapsperspektiv. Norske folkevalgte bør ha politisk kontroll over så viktig
18 infrastruktur.

19 Gjennom sin rigide fortolkning av EØS-regler begrenser ESA det nasjonale handlingsrommet i EØS-
20 avtalen. Når ESA kommer med pålegg på tvers av norske forutsetninger og interesser, bør Norge løfte
21 saken til politiske diskusjoner med EU i EØS-rådet.

22 Det snakkes mye om handlingsrommet i EØS-avtalen, men mulighetene for nasjonale unntak og
23 tilpasninger blir sjelden utnyttet. Alt regelverk som tas inn i EØS, kan også tas ut igjen når det er
24 enighet. Det er et spørsmål om politisk vilje og forhandlinger med EU.

25 Arbeiderpartiet var imot innføringen av EUs fjerde jernbanepakke. Det var også regjeringens fire
26 budsjettpartnere Senterpartiet, SV, Rødt og MDG. Nei til EU krever at regjeringen setter hardt mot
27 hardt i denne saken, og setter behovene til den norske jernbanen først. Det kan bety at saken går
28 videre til EFTA-domstolen, men den kampen må norske myndigheter være villige til å ta. Det er på
29 tide å få jernbanen tilbake på rett spor!

1 Forslag U5

2 *Forslag fra forberedende komite for uttalelser*

3 EUs 28. regime – et angrep på folkestyret

4 EU-kommisjonen la i mars fram et forslag om å etablere det såkalte 28. regimet, også kjent som «EU
5 Inc.» eller EUs gründerlov. EU har lenge slitt med å styrke sin egen konkurransekraft opp mot USA og
6 Kina, og formålet med forslaget er å gjøre det enklere å opprette nye selskaper.

7 Kommisjonens syn er at nasjonale reguleringer i dag gjør det for vanskelig å etablere og oppfostre
8 innovative selskaper i EU. Forslaget innebærer derfor å opprette et 28. «regime» uavhengig av
9 regelverkene i unionens 27 medlemsland. Her skal etableringsprosessen for nye selskaper være
10 lynrask. Registreringsprosessen skal ikke ta mer enn 48 timer, og en nyetablering skal kunne
11 godkjennes innen fem dager.

12 Et nytt opprinnelseslandsprinsipp

13 I virkeligheten er forslaget om det 28. regimet et gufs fra fortiden, nærmere bestemt fra da det
14 såkalte opprinnelseslandsprinsippet ble foreslått som en del av tjenestedirektivet for over 20 år
15 siden. Ifølge dette prinsippet skulle et selskap som tilbyr tjenester i et annet EU/EØS-land kunne følge
16 hjemlandets regler. Etter stor motstand fra europeisk fagbevegelse ble dette skrotet den gang, men
17 nå er det tilbake i ny drakt.

18 Med det 28. regimet kan aktører nemlig velge å etablere et selskap i et land med svake arbeidslivs-
19 og skattereguleringer, og drive ut fra EUs forenklede regler også i andre land der selskapet ender opp
20 med å operere i. I forlengelsen av den raske etableringsprosessen settes nasjonale
21 kontrollmekanismer ut av spill. Dette gjelder for eksempel plikter selskaper i dag har til å rapportere
22 inn antall ansatte, som er et viktig verktøy for å bekjempe sosial dumping.

23 Et angrep på folkestyret

24 Det 28. regimet vil dermed flytte makt fra folkevalgte organer til næringsaktører som enten er
25 mektige, useriøse eller begge deler. Folkestyret og fagbevegelsen i medlemslandene sitter igjen som
26 taperne.

27 Nei til EU støtter opp under den europeiske fagbevegelsen og deres bekymringer rundt forslaget, og
28 krever at Norge ikke tar EU-forordningen inn som en del av EØS-avtalen.